

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Iosephi Speranzæ, Congregationis Oratorii Fanensis
Presbyteri, Scripturæ Selectæ**

Speranza, Giuseppe

Coloniæ Agrippinæ, 1659

139. De pœna sensus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44265

fuerit, & primogenitorum morti proxima, quò intelligas ferè fuisse mortem.

At quænam erunt tenebræ infernales? Illæ fuerunt quidem tenebræ palpabiles, sed trium dierum, hæ tenebræ horribiles sempiternæ. *Antequàm vadam, & non revertar ad terram tenebrosam, & operam mortis caligine, terram miseria, & tenebrarum, ubi umbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.* Ubi notanda est quaternaria tenebrarum repetitio, tenebræ caligo, umbra, & horror. Hebr. *In terram tenebrosam super tenebras.* Sept. *Ad terram tenebrarum æternarum, tam densarum, ut Ægyptiæ tenebræ ab Inferis supervenisse dicantur eodem Sap. loco, sic spissarum, & crassarum, ut nullum omninò lumen valeat illuminare hanc noctem horrendam.* Heu!

Ignis ibi quidem erit intensissimam vim habens urendi, sed privatus lumine.

Ignis, & tenebræ. Ignis, qui, ut ait Basil. ultimam vim habebit, illustratoriam non habebit. *Vox Domini intercedentis, non vim urendi, sed flammam, splendorem, & lucem ignis.* Ut olim in fornace Babylonia intercidit à splendore ignis calorem ignis: sic in Inferno intercidet à calore ignis splendorem ignis.

Nec mirum: ibi quartus erat similis Filio hominis; hic vera lux illa decit, quæ illuminat omnem hominem, quæ tenebras clarificat, quæ præsentem nox sicut dies illuminatur.

O tenebræ super tenebras, carentia visionis! Hæc, Fratres mei, summa pœnarum est.

Visio Dei est tota merces. (*Ego sum merces tua magna nimis. Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Satiabor, cum apparuerit gloria tua.*) Carentia econtra ineffabilis divinæ illius visionis est tota merces reproborum: hæc est principalis, & essentialis eorum pœna, cuius respectu pœna sensus non est nisi accidentalis, & secundaria. Tollatur impius, ne videat gloriam Domini.

Ecce ego tollo à te desiderabile oculorum tuorum. *Abcondam faciem meam ab eo, & erit in devorationem. Et non revertetur oculus meus, ut videat bona.*

A Si ille, quòd idolum aureum amisisset, exclamabat: *Furatus es me.* vel Hebr. *Furatus es cor meum.* Ut ille alius inconsolabiliter plorabat, quòd pariter illi idolum sustulissent, quid erit verum Deum perpetuò amisisse, & ejus visione carere.

Sed quid loquor, aut quibus loquor, inquit Augustin. hæc amantibus pœna est, non contemnentibus. Qui dulcedinem sapientiæ, & veritatis utcumque sentire cœperunt, noverunt, quòd di. o, quanta pœna est, tantummodò à facie Dei separari. Qui autem illam dulcedinem non gustaverunt, si nondum desiderant Dei faciem, timeant vel ignem, supplicia timeant, quem præmia non invitant. Vile tibi est, quòd Deus pollicetur? contemisce, quòd minatur.

De pœna sensus.

PUNCTUM CXXXIX.

D *Iscedite à me, maledicti, in ignem æternum, & Ligatis manibus, & pedibus projicite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium.*

D. August. ad illa verba: *Ignis in conspectu ejus exardescet.* Non erit, inquit, iste ignis, sicut focus tuus: quòd tamen si manum mittere cogaris, facies quicquid voluerit, qui hoc minatur. Si tibi dicat: *Scribe contra caput patris tui, scribe contra capita filiorum tuorum, nam si non feceris, manum tuam mittam in focum tuum, facies, ne ardeat manus tua, ne ardeat ad tempus membrum tuum, non semper in dolore futurum.* Minatur ergo inimicus tam leve malum, & facis malum: minatur Deus æternum malum, & non facis bonum? Ad malum faciendum nec minæ te compellere deberent: à bono faciendo, nec minæ te terrere deberent; minis enim Dei, minis æterni ignis prohiberis à malo, invitaris ad bonum: unde piget, nisi quia non credis?

Sed si non credis, jam judicatus es, & experieris miser, quòd non credis. Prima

Job. 10.

Hebr. Septuag.

D. Basil. h. 5. in Psal. 28. Dan. 2.

Gen. 15. Psal. 41. Psal. 16.

Isa. 26. juxta Sept. Ezech. 14. Deut. 31.

Job. 7. Gen. 31. juxta Sept. Hebr. August.

Matth. 25. Psal. 49. D. August. quo sup.

Interni ignem, qui non timet, idem neque credit.

veritas habet, te arsum ab igne aeterno. At quam vim ignis ille habebit urendi? Ignis in se cum sit anguli acuti, penetrabilior est natura ceteris elementis, ac iisdem efficacior, ut asserit Plato in Timæo. Nunc quæ erit vis ignis illius à Deo creati cum angulis tam subtilibus, & acutis, ut veluti divinæ instrumentum justitiæ penetraret, & intraret in intimam ipsam animæ substantiam?

Tob. 20.
D. Greg. ibid.

Hebr.
Aquila.
Theod. &
Symmac.

Isa. 30.

De hoc igne Job: *Devorabit eum ignis, qui non succenditur.* Ubi Greg. Neque studio humano succenditur, neque lignis nutritur, sed creatus durat inextinguibilis, & succensione non indiget, & ardore non caret. *Qui non succenditur.* Hebr. *Qui non sufflatur*, vel quod idem est cum Aquila, Theodotione, & Symmacho. *Sine sufflatione*; hoc est, qui flatu non eget, aut folle, creatus etenim est inextinguibiliter accensus. *Flatus Domini, sicut torrens sulphuris, succendens eum.* Ergo quousque Deus flatum habuerit, ille ignis ardebit.

Noster hic, qui flatu succenditur, non semper æqualem, & eandem flammam, sed per intervalla quadam quasi intermissam attollit: at ignis, qui non succenditur, idem semper, constansque est, neque languescit, & remittit, neque attollitur, & extinguitur, sed in eodem gradu accensus, intensusque durat.

D. Chryst. ad
Theod. Lapsus

Sic Chrystost. ad Theodorum Lapsus, ut eum hac consideratione levaret. Cum audis, inquit, ignem, ne arbitreris esse similem huic igni, accensus enim hic deservescit, ille ardet perpetuo, nunquam intermoritur. Disparitatem aliam addit Chrystost. Hic, ait, non contingit vehementia pœnarum, & earum diuturnitas, altera enim cum altera pugnat propter conditionem corruptibilis corporis: immortalitate autem succedente solvetur hæc pugna, & magnâ potentiâ nos in Inferno utraq; mala possidebunt.

Tob. 20.

Psal. 20.

2.

1.

O tormentum! ô pœnam! *Devorabit eum ignis.* Ubi perpendendum est illud, *Devorabit, satis usitatum*, cum de igne Inferni sermo est. *Et devorabit eos ignis. Ante faciem ejus ignis vorans.* & post eum exurens flamma. *Quis poterit habitare de vobis sum igne devorante?* Quod devoratur, ex

A omni parte in ventre vorantis includitur, & citissime in substantiam vorantis mutatur: aperte indicans, animam igne voratam totam fore ignitam.

Ignis hic noster extinguitur aqua: *Ignem ardentem extinguit aqua*; ille ardebit in aqua. *Eccl. 5.*

Inter plagas Ægypti portentose sanè, & horrendæ, *Grando, & ignis mixta pariter ferebantur.* Hebr. *Erat ignis recipient se, vel receptus in grandine.* Sept. *Erat autem grando, & ignis ardens in grandine.* Qua de re in lib. Sap. *Quod enim mirabile erat*: (D. Bonavent. scilicet, contrarium à contratio non destrui) *in aqua, quæ omnia extinguit, plus ignis valebat, & supra virtutem ignis exardescerebat, nix autem, & glacies sustinebant vim ignis, & non tabescebant.* Erat hujus figura, sed tamen hujuscæ vitæ, unde subditur, non semper uniformiter egisse.

Quodam enim tempore (verba Textus) *mansuetabatur ignis*, (scilicet, quousque animalia revocarentur, vel reducerentur de agris, in hac etenim vita tempus peccatoribus datur, si quando reduci velint ne comburentur animalia, & ut ipsi videntes prædictam interpellationem) *scirent, quoniam Dei judicio (non eventu naturali) patiuntur persecutionem: nam cognosceret Dominus iudicia faciens, qui, sicut dicit Bernard.* non est cognitus injurias patiens, hoc est, quod in hac vita succedit, sed in alia ibid. in figura: *Et quodam tempore in aqua supra virtutem ignis exardescerebat undique, creatura enim tibi factori deserviens exardescit, vel exardescit in tormentum adversus injustos.*

Circumscribens Sopher ille in Job Inferni pœnas, incipit à furore Dei: *Et emittat, inquit, in eum iram furoris sui* vel Hebraicè: *Mittet in eum iram nasi sui* hoc est, permittet exire, non cohibebit, nec continebit iram suam: sed quamdiu in misericordia contiquit, in justitia dimittet, ac emittet, quasi dicebat: *Qui olim patiens, & magnus fortitudo: Hebr. Latus navibus.* Hebr. & Chald. *Longè propellens iram;* tunc toram colliget, ut in peccatorem emittat. *Fluvius igneus, rapidusq; egrediebatur à facie ejus.* Ut liberam exeundi potestatem fecit! *Et pluit super eum bellum suum.* Symmac. *Et Symmach.*

Exod. 9.

Hebr.

Sept.

Sap. 16.

Psal. 9.

Alij.

Tob. 20.

Hebr.

Chald.

Dan. 7.

Tob. 20.

Hebr.

Chald.

Dan. 7.

Hebr.

Chald.

Dan. 7.

Tob. 20.

Hebr.

Symmach.

Et effundet bellum suum super eum. Qui o-
lim stillabat, vel ad Austrum, vel ad A-
quilonem, tunc non stillabit, sed effundet.
 Pagnin. *Et plures faciet agritudines malas su-*
per eum; morborum bellum scilicet super
damnati caput effundet. Pluet super pecca-
tores laqueos: ignis, & sulphur, & spiritus pro-
cellarum, pars calicis eorum. Congregabo super
eos mala, quod est, plure faciam agritu-
dines super eum, omnes febres nimirum,
& morbos, & miseras. Fel draconum, vi-
num eorum, & venenum aspidum insanabiles
hæc que omnia super caput damnati igne
Inferni distillabo, hoc est, ad quintam es-
sentiam redacta in eum effundam. Et sa-
gittas meas complebo in eis. Nunc non omnes
sagittæ intra nos sunt, non complentur
omnes, quia quandoque Deus in altum
ejaculatur, ut terreat: sed tunc scopus di-
visi arcus peccator erit, in quo omnes co-
mplebit sagittas, quod dicit Job: Fugiet ar-
ma ferrea, & irruet in arcum æreum; & alibi:
Sagittæ Domini in me sunt, quarum indigna-
tio ebibit spiritum meum; hoc est bellum
Dei. O terrorem! quis poterit, quæso,
sustinere bellum Dei, præsertim sine spe
ulla pacis?

Bella hominum aut fœdere, aut pace
 terminantur, sed tunc non erit pax im-
 piis, qui sicut in vita eueurrerunt contra
 Deum erecto collo, & contra omni-
 potentem roborati sunt, ita & Deus tunc
 pluet super eos bellum, & bellum suum.

Sed quoniam locus hic Job efficacissi-
 mus est, a suo eum capite resumamus.
 Loquitur hic Sophar, amicus Job, de hy-
 pocrita, & de poena, qua in Inferno punie-
 tur. Hoc scio, inquit, a principio, ex quo pos-
 tus est homo super terram, quod laus impiorum
 brevis est, & gaudium hypocrita ad instar pun-
 di. Si ascenderit usque ad calum superbia ejus,
 & caput ejus nubes tetigerit. Hugo Card.
 Hoc est, si caelestem vitam se agere simu-
 laverit & intellectum similem veris Præ-
 dicatoribus, qui per nubes designantur,
 ostentaverit, juxta Sept. Si oblationes ejus
 in calum conscenderit, & sacrificium ejus nu-
 bes atigerit, quasi sterquilinum in fine perde-
 tur. Hebr. Quasi stercus ejus in æternum peri-
 bit; quia scilicet pro vitiorum ejus fœtore

A damnabitur. Ubi notandum est optima
 sterquilini cum hypocrita comparatio:
 ut enim sæpe sterquilinum nive coope-
 ritur; sic hypocrita justitiæ candore con-
 tegitur: sed adveniente Sole, liquata ni-
 ve, sterquilinum jam fœrens aperitur; &
 adveniente Sole justitiæ, hypocritis ipsa
 detegitur.

B Infelix hypocrita: Velut somnium avo-
 lans non invenietur, transiet sicut visio noctur-
 na. Ubi Gregor. Quid est vita hypocrita,
 nisi quædam visio phantasmatis, quæ hoc
 ostendit in imagine, quod non habet ex
 veritate? Unde rectè somnio quoque com-
 paratur, quia ab eo omnis laus, & gloria,
 quasi dum tenetur, amittitur. Sæpe nam-
 que in nocturna visione nonnulli paupe-
 res factos se divites admirantur, deferti
 sibi honores aspiciunt, divitiarum moles,
 obsequentium multitudinem, pulchritu-
 dinem vestium, abundantiam ciborum

C sibi in mente considerant, gaudent se e-
 valisse penuriam, quam cum gemitu to-
 lerabant, sed repente, cum evigilant, in-
 veniunt, quàm falsum fuerat, quod gau-
 debant. eosque evigilasse pœniter, quia
 evigilantes inopia veta tenet. Sic hypo-
 critarum mentes, dum aliud est, quod a-
 guunt, atque aliud, quod hominibus o-
 stendunt, laudes de ipsa sanctitatis osten-
 tatione recipiunt: in æstimatione homi-
 num multis melioribus præferuntur; &
 eum intus apud se tacita cogitatione su-
 perbiant, foris se humiles demonstrant,

D cumque ab hominibus immoderatè lau-
 dantur, tales esse quoque apud Deum exi-
 stimant, quales se gaudent hominibus in-
 notuisse. Unde fit, ut etiam æternæ vitæ
 percipientes se præmia præsumant, & qui
 hic de humanis favoribus exultant, illic
 E se habituros requiem omnino non dubi-
 tant. Sed inter hæc occulta vocationis ho-
 ra subripitur, & cum carnis oculos clau-
 dunt, mentis aperiunt, moxque ut suppli-
 cia æterna receperint, ibi videt, quia vir-
 tutū æstimatione divites in sœnis fuerunt.

Bene ergo de hoc hypocrita dicitur:
 Transiet velut visio nocturna; quia hoc,
 quod se ad momentum divitem humanis
 æstimationibus vidit, de ostensione est

Hypocrita ster-
quilinum ni-
ve tectum.

D. Greg.
Hypocrita vi-
ta visio phan-
tasmatis.

phantasmatis, non de soliditate virtutis: A
nam cum mens ejus in morte carnis evi-
gilat, cognoscit proculdubio, quia favo-
res circa se hominum dormiens videbat.
Sequitur:

Iob. 20.
Greg.
Hypocrita lo-
cus cor adu-
lantium.

Ejus filij facta
sanctitatis
opera.
Sept.

Oculus, qui eum viderat, non videbit, ne-
que ultra intuebitur eum locus suus. Quis est
locus hypocritæ, inquit Gregor. nisi cor
adulantium? ubi quippe requiescit, ubi fa-
vores invenerit. Oculus ergo, qui eum
viderat, non videbit, quia substractus in
morte stultis amatoribus suis abscondit-
ur, qui eum confueverant admirando
conspicere: nec ultra eum locus suus in-
tuebitur; quia linguæ adulantium hunc
ad iudicium favoribus non sequuntur.
pergit: Filij ejus atterentur egestate. Qui-
nam sunt filij hypocritæ, nisi facta sancti-
tatis opera? tunc hæc fame peribunt, cum
inania esse patebunt. Et manus ejus reddent
ei dolorem suum. Sept. Et manus ejus exurent
dolores: hoc est, ex malis operibus ignis
prohibet, qui inconsumabiliter consum-
mabit: quid? dolores ejus, hoc est, labores,
& dolores, quos sub hypocritæ toleravit,
Cum enim dulce fuerit in ore ejus malum, ab-
scondit illud sub lingua sua, parcat illi, & non
derelinquet illud, & celabit in gutture suo.
Allusio ad eos, qui præ dulcedine cibi
eum sub lingua volunt, ac revoluunt,
nec citò deglutiant, sed diu retinent, quò
diutius degustent. Hebr. Et prohibebit illud
in medio palati sui, id est, retinebit diu, ut
major sit voluptas. Sic hypocrita malum
sub lingua occultat, dum illud sub blanda
alocatione palliat, & interim quasi jeju-
nus à virtutis mandit, ac remandit scelus.
Sequitur:

Hypocrita Scri-
pturas devorat
non ut ex eis
bonus evadat,
sed ut doctus
appareat.

Panis ejus in utero ejus vertetur in sel aspi-
dum intrinsecus, divitias, quas devoravit,
evomet, & de ventre illius extrahet illas Do-
minus. Quid per panem, nisi Scriptura,
quid per divitias, nisi Scripturæ sensus de-
signantur? Has hypocrita devorat, non
mandit, quia sacri eloquii eruditi myste-
riis studet, non ut eisdem vivat, sed ut cæ-
teris hominibus, quam sit doctus, appa-
reat, &c.

Nunc ad pœnam: Luet, inquit, qua se-
cie, omnia, nec tamen consumetur. Quia si
confuerebitur vita moricatis, cum vita

etiam pœna finiretur: sed ut sine fine in
pœna compellitur, ut cuius vita hinc mor-
tua fuit in culpa, illic ejus mors vivat in
pœna. Dicat ergo: Luet, qua fecit, omnia,
nec tamen consumetur. Quia cruciatur, &
non extinguitur, moritur, & vivit, defi-
cit, & subsistit, finitur semper, & sine fine
est. Hæc solo auditu valde sunt terribilia,
quanto magis passione? Sed quia multitu-
do iniquitatis ejus exigit, ut carere sup-
plicis nunquam possit, apertè subjungitur:
Juxta multitudinem adinventionum suarum,
sic & sustinebit; qui enim multa invenit
ad culpam, novis inventionibus cruciatur
in pœna. Sicut enim exercitati in bonis o-
peribus electi semper aliquid aliud, quod
Deo placeat, adveniunt: sic hypocritæ
plurima adveniunt, per quæ solis ho-
minibus placentes Deo displiceant. Juxta
igitur multitudinem adinventionum sua-
rum, sic sustinebunt.

Mors ejus in
pœna vivit,
cujus vita in
culpa acta fuit.

Hypocrita
martyr diaboli
& vivens, &
mortuus.

O miserum hypocritam hic, & ibi
Martyrem Diaboli! In Hebr. est: Super co-
pias commutationis ejus non labitur. Co-
pias commutationis appellat factas virtu-
tum divitias, quas miser cum veris com-
mutavit. Super his non lætabitur, quia
ut postea dicit, Omnis dolor intruet super
eum, vel ut est Græc. Omnis necessitas irruet
super eum, hoc est, nudus omnino rema-
nebit.

Hebr.

Græc.

Et devorabit eum ignis, qui succenditur,
affligetur relictus in tabernaculo suo, revela-
bunt cali iniquitatem ejus, & terra consurget
adversus eum, apertum erit germen doloris il-
lius, detrahetur in die furoris Dei, &c.

Sed audi adhuc pœnam peculiarem hypo-
critæ. Pavata sunt derisoribus judicia, &
mallo percussiones stultorum corporibus; vel
Hebr. Percussiones dorso stultorum, Deriso-
res, ac stultos hypocritas appellat, quia
fictiones illas, non nisi per summam stulti-
tiam fingunt, ut laudis nimirum humanæ
sonum excipiant: sed malleatores Inferni
in eorum auribus musicam facient, dum
malleis eorum corpora percussent. Hunc
quæ pœna illic erit, malleis tam immanti-
ter percussit?

Proo. 19.

Hebr.

Hypocrita stul-
ti derisores.

Nec solum aures, sed sensus omnes sua
tormenta in Inferno habebunt. Oculi te-
nebras, tristissimòsque illos Dæmonum
vultus,

vultus, quos si nunc ac momentum videres, non solum horrescerent, statentque comæ, sed illico moreris.

Non solum la super poterat illos exterminare, sed & aspectus per timorem occidere. Hostis meus terribilibus oculis me intuius est.

Odoratus foetores, omnium etenim sentina faecum infernus erit. De cada veribus eorum ascendet faetor, adeo pestilens, inquit Bonavent. ut vel unius faetor mundum inficere universum: illuc etenim confluent faeces omnes elementorum, inquit Basil. ut eos crucient, qui hic flores ad naves applicuerunt, quos & Demones irridebunt: *Date flores Moab, quia florens egredietur.* Heu! si naves obrurabat Martha ad sepulchrum fratris; *Faetor, quatuordecim annis est; quid ad tantorum cadaverum faetorem? Et erit pro sua vi odore faetor.*

Gustus abyntium & fel: *Cibabo eos abyntio.*

Tactus ignem: *Discodite à me, maledicti, in ignem aeternum.* Heu! plorat Cassian. digito ignem modicum tangere horremus, & quomodo non formidamus in ignis rogam, ligatis manibus, & pedibus, conjici? *Vindicta carnis impij, ignis, & vermis.* Nutri ergo, nutri carnem istam tuam.

Quia oblita es mei, & projecisti me post corpus meum, tu quoque porta scelus tuum, & fornicationes tuas.

Orig. ad illa verba Ezech. 24: *Pone ollam, & mitte in eam aquam, & c. Effervuit coctio ejus, & ascotia sunt ossa illius; vel ut ipse legit, & decocta sunt carnes, et excoctum est jus.* Scripta, inquit, sunt hæc iisdem sermonibus pro eo, quod lebetes, & cacabi nos suscipient flammis succenti, in quos injiciemus nos, qui animas nostras incarnavimus.

Nec solum ignis, sed & frigus, & glacies erit poena damnati. Sic Hieron. & August. ad illud: *Ite erit fietus, & stridor dentium; fietus ex igne, & fumo, stridor dentium ex frigore.* Nunc quodnam erit tormentum ex igne tam ardenti mitti in tam gelidum frigus, & hinc inde immediate transire?

Non invenietur de fragmentis ejus testis, in qua portetur igniculus de incendio, aut hauriatur parum aqua de source, dum miserii

A transibunt ab extremo frigore ad extremum calorem: *Ab aquis nivium ad calorem nimium.* Secum nec guttam aquæ deferent, qua refrigerentur, & dum exibunt ab extremo calore ad extremum algorem; nec scintillam ferent ex tanto incendio, sed hic totum relinquentes calorem, totaliter in frigus intrabunt. *Abyssus vallavit me, pelagus (glaciale) operuit caput meum.*

Natura non fert subitaneas mutationes: si gelidam manum, si pedem argentem igni admoveas, tormentum sentis: tunc subitaneas cogetur ferre mutationes, & c.

Sed ut in hanc tormentorum considerationem ingrediatis, ad mentem revocanda miserandum Job sub manu Saranæ; cui tamen potestas à Deo præscripta fuit, ac limitata: & primò rerum omnium spoliium videbis, facultatum, servorum, filiorum, amicorum. *Abominantur me, inquit,*

& longè fugiunt à me, & faciem meam conspuere non verentur: halitum meum exhorruit uxor mea; orabam filios uteri mei, & c.

Ad hæc, ut jam supra diximus, cumulum dolorum ex tot tantisque morbis, quibus operâ Diaboli laboravit, omnibus nimirum, qui simul in humano corpore sunt compossibiles; immò arte Diaboli incompossibiles, hæc in unoquoque membro, ac parte corporis exitialibus, desperatis, ac mortiferis quoad se, licet jussu Dei non peremptoriis: *Ulcere pessimo laboravit, quocum ulcere, ex Galeno; elephantiasis lepra, quæ totam carnem depascit; juncta est: Ex hoc ulcere pessimo inquit Chrys. miserum Job totum corpus perforatum habuisse, ac tabifici humoris rivulos, & vermium fontes inde manasse.*

Tu in putredine vermium sedes, objecerat illi tormentosa uxor apud Sept. Mater mea, & soror mea dixi vermium: nocte os meum perforabitur doloribus. Hebr. *Ossa mea perforavit super me, morbus nimirum: Et qui me comedunt, non dormiunt. Nec dormire sinunt, ut vermes nimirum, quos Tertullian. ait fuisse tot Demones.* Chald. *Et lacerantes me non dormiunt.* Ad hæc acutioribus doloribus conflictat: s est: *Quasi rupto muro, & aperta janua irruerunt super me; vel Hebr. Sicut irruptio magna venerunt; & ad meas miserias devoluti sumi; Græc. Et in doloribus convoluti.*

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Græc. Et in doloribus convoluti.

Sap. 11. 20.

Isa. 34.

D. Bonav. in die salut. c. 19. Infernus sentina omnium fordidum. D. Basil.

Ezech. 8.

Joan. 11.

Isa. 3.

Ierem. 23.

Matth. 25.

Cassian.

Ecl. 7.

Isa. 20.

Orig. hom. 2.

in Psal. 38.

Math. 8.

Hier. & Aug.

Isa. 30.

*convolutus sum. Primum acutissima podagra laboravit. Posuisti in nervo pedem meum; & articularibus doloribus: In nihilum reducti sunt omnes artus mei. Sic ubi nos legimus: Et qui me comedunt, non dormiunt. Sept legunt: Et nervi mei dissoluti sunt; & pessima dysenteria: Effudit in terra viscera mea; & renum dolore, & morbo colico: Circumdedit me lanceis suis, convulserunt lumbos meos; & pleuricidie, angina, asthma ex difficultate respirandi, & thoracis contorsione: Spiritus meus attenuabitur. Pagn. Spiritus meus correptus est. Septuag. Pereo spiritu agitato; ut qui hisce morbis laborant. Ad hæc febribus omnibus. Hinc aliqui ex Hebr. quod nos legimus: Et qui me comedunt, non dormiunt; transferunt: Pulsus mei tota nocte non quiescunt. quasi dicat, vehementissimis febribus laboro. Febri hectica laboravit: *Pelli mea, consumptis carnibus, adhaesit os meum; & evasi eum cuius dentium meorum; hoc est, ea tantum cutis, quæ est circa dentes meos, non est tæbe consumpta. Sic alibi: Ossa mea aruerunt præ caurante, in memetipso marcescit anima mea, & possiden me dies afflictionis. Hinc vigilia, adeo ut mox capto somno à terroribus excitaretur: Terrebis me per somnia, & per visiones horrore concuties, & noctem verterunt in diem. Hinc inappetentia: Antequam comedam, suspiro. Item laboravit dolore cordis: Cogitationes meae dissipatae sunt torquentes cor meum. Sept. Convulsa sunt compages cordis mei. Alii: Rupti sunt articuli cordis mei. Oculorum dolore: In amaritudinibus moratur oculus meus. Ipsorum unguium vitio: Testa saniam radabat. Chald. Accepit testium ad scalpendum se; quod unguis scilicet ad scalpendum aptos non haberet. Demum intensissimo dolore capitis, omniumque partium, ex interiori aestu, quo rotus ardebat, & ex mordaci ac pestifero humore, quo miserimè laborabat.**

In harum miseriarum consideratione Gregor. Cum, inquit, recognosco Job in sterquilinio, cogito, qualiter Deus in futuro cruciabit, quos reprobat, qui ita duro affligit, quos amat.

Iob. 16.
Sept.
Iob. 16.

Iob. 17.
Pagnin.
Sept.

Alij ex Hebr.

Iob. 19.
Hebr.

Iob. 30.

Iob. 7.

Iob. 17.
Iob. 3.
Iob. 17.
Sept.
Alij.
Iob. 2.

Chald.

Greg.
Inferni cruciatibus ex Iobis doloribus utcumque estimari possunt.

A Si solus contactus divinæ manus huc eum redegit, quid fiet cum solvet manum, ut peccatorem puniat?

Horrendum est incidere in manus Dei viventis. In manus, dicit, non manum, quia hic ut plurimum Deus utitur unâ solâ manu. *Manus Domini tetigit me. Posuisti super me manum tuam. Gravata est super me manus mea.* Semper, ut vides, in numero unitatis, tunc autem in numero multitudinis. *Manus suas lavabit in sanguine peccatorum. Altitudo manus suas levavit. Leva manus in superbia eorum in finem; vel ut habet Felix, ad minas in aeternum.*

B *Ezech. Ecco ego adeo, eieciam gladium meum de vagina sua. In hac vita gladius Dei est in vagina misericordiae. Si quandoque nos percutit gladio, tecto vagina nos percutit: tunc evaginato gladio, ambabus manibus percutiet.*

Sed si adhuc Inferni pœnas non penetras, oculos attolle ad Filium Dei, sub Cruce, aut in Cruce. Et si in viridi, quid in arido? *O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor similis sicut dolor meus.* Omnibus in partibus corporis tormenta sustinuit, &c. *Et factus in angonia, &c. in manibus dolorum relictus vir dolorum.* Et si in viridi, quid in arido? Nihil magis, quàm Christi passio Infernum declarat.

C Omnes hujus vitæ dolores sunt particulares dolores, hoc est, particularium partium, ac membrorum dolores, non generales: & idèd qui oculo vitio laborat, aurium fortasse non laborat: si brachium habet infirmum, non habet pedem, &c. quia non est dolor tam generalis, qui alicui parti, sive internæ, sive externæ hominis non parcat. Ipse Job dicebat: *Derehicta sunt tantummodo labia circa dentes meos.* In Christo nulla pars corporis, ac animæ sentientis à doloribus immunis: portio inferior relicta est, ut sola ministraret. Si hæc passus est Filius Dei, quid patietur inimicus Dei? *Omnes fluctus tuos induxisti super me; dictum est in persona Christi: & super peccatorem continebit alique m, nec omnes inducet?*

Sed nec id cogitas permoveris! Audisti

Judicii

Hebr. 10.

Iob. 19.
Psal. 136.

Psal. 31.
Psal. 57.
Habac. 3.
Psal. 73.
Felix.

Ezech. 21.

Thren. 1.

Luc. 22.

Christi passio dolores declarant eos, quos damnati sunt.

In Christi corpore pars nulla doloris experta fuit.

Iob. 19.

Psal. 87.

Judicii horrores? audisti tonitrua, fulmina, ignes, terræ motiones, &c. audi nunc: Et hæc omnia initia sunt dolorum. Quid? ardescantibus hominibus? initia dolorum: focus ille conflagrationis initia dolorum? martyria illa? respectivè initia dolorum. Omnia hujus vitæ tormenta ad ea collata ludicra sunt, inquit Chrysof. ignis hic depictus est, inquit August. sunt initia dolorum.

Matth. 24.
Matth. 13.

Chrysof.
August.

Ierem. 17.

Origen. ubi
supra.

Quid tu vides, Jeremia? Virgam vigilan-
tem ego video. Pauld post: Quid tu videst? Ol-
lam, inquit, succensam ego video, & faciem
ejus à facie Aquilonis. Ut si virga non emen-
deris, in cacabum mittatis, inquit Orig.
Hæc namque sunt hujus, ac alterius vitæ
mala: illa virgâ vigilante, atque oculatâ
infigi solent: hæc, exigente culpa, sunt
ab Aquilone, à quo panditur omne ma-
lum.

O maluma ô malum verè malum sine
ulla admixtione boni, & sine ulla prorsus
carentia mali, malum, inquam, sine refri-
gerio! Ibi erit fletus: sed ibi fletus non erit
refrigerio, sed dolori. Nescio qualiter in
lacrymis sit quædam dulcedo, inquit in
suis Confess. Augustinus, dum mortem
amici unice dilecti lamentabatur, sed in-
de est, quia lacrymando levatur animi
passio, ac dolor minuitur. Sed ibi lacry-
mæ nequaquam dulces erunt levamen,
sed dolorem agebunt: quippe quæ erunt
igneæ, ut inquit in Vitis Patrum Macha-
rius, unde maxillas adurent, sulcòsque
facient, unde diffuant ignitæ lacrymæ,
quæ benè sibi abluant, quæ cachin-
nos compèlent, Planctus est, & erit in plan-
tium. Ploremus ergo, Fratres, dicebat ille,
& producat oculi nostri lacrymas, ante-
quam abeam? hinc, ubi lacrymæ nostræ
corpora nostra comburent.

Lachrymæ a-
pul Inferos non
refrigerant,
sed adurunt.
Luc. 13.

August.

In vit. Pat. p. 2.
Ide compunc.

Ezech. 19.

De æternitate pœnarum.

PUNCTUM CXL.

Sed si intentio non movet, silem mo-
veat extensio. Supradictis, aliisq; præ-
speranza Scriptura selecta.

A termis pœnis æternitas addenda est.
Custos, quid de nocte? custos, quid de nocte?
Nunquam finem nox ista habebit. Heu!
expectat mane febribus ille astuans: in-
terrogat, quid de nocte? Consolantur e-
um: Jam iam veniet mane. O perpetuam,
ô sempiternam noctem non trium die-
rum, ut fuit nox illa Ægypti, non sex
mensium, ut est eorum, qui sub polo sunt,
sed totius immensa æternitatis?

Isa. 11.

B Vox tonitruus tui in rota (symbolo æterni-
tatis) Psal. 78.
Dan. 3.

De fornace illa Babylonica dicuntur
flammæ effusæ super ipsam foenicem cu-
bitis quadraginta novem, non quinquaginta,
qui est numerus remissionis, quia
ad extinctionem non perveniunt: unde
ministri non cessabunt succendere fornacem
naphtha, & ituppa, & pice, & malleo-
lis. Pluet super peccatores laqueos, ergo nun-
quam miseri dissolvuntur, quia iugi la-
queorum pluvia perfundentur.

Psal. 119.

Hinc David: Mors depascet eos. Iam di-
xerat: Sicut ovæ in inferno positi sunt: subdit:
Mors depascet eos; ad instar scilicet ovium,
quæ herbarum radices non evellunt, sed
relinquunt eas, ut semper ad pastum her-
bæ renascantur. D. August. legit: Mors pa-
stor est eis. O infelices animæ, quæ à morte
ad pastum mortalem immortaliter ducen-
tur, ut mortiferas herbas depascant in
terra morientium: ubi suas radices ege-
runt: in terra etenim viventium nullas
radices habebunt. Evellat te, & radicem tu-
am de terra viventium: ut jam illis nullum
amplius bonum desiderium producat,
spem nullam salutis relinquar.

Psal. 48.

D. August.

Mors pastor

damnatorum.

D Peccator videbit (quod clausis per cul-
pam oculis videre noluit) & irascetur.
August. Cui magis, quam sibi qui pro-
pterea contra seipsum arma converteret,
quoniam ipsum sibi causam tanti suppli-
cii esse videbit. Dentibus suis fremet, & ta-
bescet, desiderium peccatorum peribit.

Psal. 31.

Psal. 111.

D. Aug. ibid.

Peccator dam-

natus ipse sibi

irascetur.

E Innocentius ad supradictum locum: Innocent.
Mors depascet eos; æternitatem hanc notat
his verbis: Ductum est hoc à multitudine
iumentorum, quæ non radicibus evellunt
herbas, sed summitatem solummodò car-
punt, unde herbæ iterum renasuntur ad
pastum: sic & impii, quasi à morte pasti,
Kkk in In-

Innocent.

Papa 1. 3. c. 9.

Mors quomodo

depascat

dammatos.